

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Artur Kowalewski (spr.)
Sędziowie:	SSA Edyta Buczkowska – Żuk SSA Dorota Gamrat – Kubeczak
Protokolant:	St. sekr. sąd. Karolina Ernest

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2021 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa A. S., Ł. S.

przeciwko (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 23 listopada 2020 r. sygn. akt I C 80/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- 1. zasądza od pozwanego (...) Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów A. S. i Ł. S. kwotę 156.547,58 zł (sto pięćdziesiąt sześć tysięcy pięćset czterdzieści siedem złotych pięćdziesiąt osiem groszy) zł. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, poczynając od dnia 10 grudnia 2019 r.,**
- 2. szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawia referendarzowi sądowemu przy uwzględnieniu, że powodowie wygrali proces w 80%, zaś pozwany w 20%,**

II. oddala apelację w pozostałym zakresie

III. zasądza od pozwanego (...) Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów A. S. i Ł. S. kwotę 510 (pięćset dziesięć) zł. tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

E.. Buczkowska-Żuk A. Kowalewski D. Gamrat-Kubeczak

Sygn. akt I ACa 35/21

UZASADNIENIE

Powodowie A. S. i Ł. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. kwoty 193.737,91 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2019 r. i zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu pozwu wskazali, że z poprzednikiem prawnym pozwanego zawarli umowę kredytu na cele mieszkaniowe, który następnie został przekształcony aneksem w kredyt denominowany w walucie CHF. Zdaniem powodów umowa łącząca ich z bankiem jest nieważna. Jako podstawę prawną żądania wskazali art. 410 k.c.

Pozwany (...) Bank (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2020 roku, sygn. akt I C 80/20 Sąd Okręgowy w Szczecinie I Wydział Cywilny uwzględnił powództwo w całości i ustalił, że koszty postępowania ponosi pozwany, ich szczegółowe wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 10 maja 2007 roku powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego, (...) Bank S.A. w W., umowę kredytu na cele mieszkaniowe (...). Bank udzielił kredytu w kwocie 230 000 zł na 360 miesięcy. Raty kapitałowo-odsetkowe zostały ustalone w równej wysokości. W dniu 16 września 2008 r. strony zawarły aneks do umowy, zgodnie z którym pozostający do spłaty kredyt w wysokości 227 797,07 zł bank przekształcił w kredyt denominowany w walucie CHF. Przekształcenie nastąpiło po kursie 2,0393 zł zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku, co dało równowartość 111 703,56 CHF, zaś kwota przekształconych odsetek wyniosła 135,69 CHF. Strony ustaliły, że spłaty rat następują w złotych, wysokość rat określona jest w CHF, a spłata rat dokonywana jest po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz CHF zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniu spłaty.

Umowa o kredyt zawarta została z powodami jako konsumentami, będącymi w małżeńskiej ustawowej wspólności majątkowej, za pomocą ustalonego wzorca umowy. Powodowie otrzymali gotowy wzorec aneksu do podpisu, nie był on przedmiotem negocjacji. Powodowie nie byli informowani o mechanizmie przeliczania zadłużenia z CHF na PLN i odwrotnie. Pracownik banku nie wytłumaczył powodom, na czym dokładnie polega denominacja kredytu, jak jest ustalany kurs spłaty. Powodowie kierowali się sugestią pracownika banku, że ryzyko związane z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej jest niewielkie, oraz że jeśli nawet kurs CHF wzrośnie to nieznacznie, bo frank jest walutą stabilną. Doradca banku nie zrobił symulacji rat kredytu przy wzroście wartości waluty CHF.

W okresie od zawarcia umowy do dnia 17 września 2019 r. powodowie dokonali z tytułu umowy na rzecz Banku wpłat na łączną kwotę 497.036,51 zł, w tym kapitał w kwocie 440.090,62 zł, odsetki w kwocie 56.737,60 zł, odsetki karne w kwocie 8,29 zł i opłaty inne w kwocie 200 zł. W przypadku:

1. gdyby kredyt podlegał spłacie zgodnie z treścią umowy, z pominięciem kwestionowanych postanowień w zakresie klauzuli indeksacyjnej, przy oprocentowaniu według stawki indeksu W3, a następnie L3 i marży pozwanego, do 17 września 2019 r. przy uwzględnieniu całkowitej spłaty kredytu powstałaby nadpłata w kwocie 199.191,53 zł,
2. braku indeksacji kwoty 227.797,0 zł do waluty CHF, oprocentowania według stawki indeksu W3 i średniej marży banków dla kredytów złotych obowiązującej na rynku w dacie przekształcenia kredytu powstałaby nadpłata w wysokości 145.969,81 zł,
3. gdyby kredyt w wysokości 230.000 zł nie podlegał indeksacji do waluty CHF, oprocentowany był według stawki indeksu W3 a i marży pozwanego, do 17 września 2019 r. przy uwzględnieniu całkowitej spłaty kredytu powstałaby nadpłata w kwocie 156.547,58 zł.

Pismem z dnia 26 listopada 2019 r. powodowie wezwali pozwanego do zapłaty w terminie 7 dni kwoty 217.016,76 zł, wskazując na częściową nieważność aneksu. Pozwany otrzymał pismo w dniu 29 listopada 2019 r. Pismem z dnia 18 grudnia 2019 r. pozwany uznał wezwanie do zapłaty za bezpodstawne.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o złożone do akt sprawy dokumenty, których wiarygodności i autentyczności żadna ze stron nie podważała. Zeznania powodów Sąd Okręgowy ocenił jako wiarygodne. Sąd Okręgowy pominął dowód z zeznań świadków J. L., K. D. i E. S. jako nieprzydatny, świadkowie ci bowiem nie uczestniczyli w zawarciu umowy z powodami. Sąd Okręgowy oparł się też na dowodzie z opinii biegłego.

Sąd Okręgowy uznał za bezsporne, że powodowie zawarli umowę kredytu jako konsumenci. Zdaniem Sądu Okręgowego, samo ustalenie wysokości świadczenia powodów w odniesieniu do wartości franka szwajcarskiego mieściło się w granicach swobody umów wyrażonych w art.353¹ k.c. Jednocześnie jednak Sąd Okręgowy w pełni podzielił zawartą w uzasadnieniu pozwu argumentację powodów w zakresie oceny abuzywności i bezskuteczności postanowień umownych. Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że umowę zawartą przez strony dyskwalifikowały narzucone przez bank sposoby ustalania mechanizmu denominacji kredytu. Sporna umowa w kształcie nadanym aneksem nie nakładała na pozwanego żadnych ograniczeń w zakresie określania kursów walut w Tabeli banku. Powodowie nie znając zasad kształtowania kursu dewiz, nie mieli pewności czy kurs obowiązujący w pozwanym banku o danej porze określonego dnia będzie kursem, według którego bank rzeczywiście dokona przeliczenia kwoty raty kredytu. Sąd Okręgowy podkreślił, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są

klauzule spełniające łącznie trzy przesłanki pozytywne (1. zostały zawarte w umowach z konsumentami, 2. kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz 3. rażąco naruszają jego interesy), przy jednoczesnym braku przesłanek negatywnych (1. postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem albo 2. określa główne świadczenia stron i jest sformułowane jednoznacznie). W czasie zawierania umowy z powodami bank nie negocjował z nimi postanowień dotyczących kursów spłat w walucie CHF ani też nie zachęcał ich do podjęcia negocjacji. Zapewniani o stabilności waluty powodowie nie przypuszczali, że kurs CHF wzrośnie dwukrotnie. Ani umowa, ani regulamin, ani inne wzorce umowne stanowiące podstawę ustalenia treści łączącego strony stosunku prawnego z daty zawarcia aneksu nie określają zasad ustalania kursów dewiz dających możliwość weryfikacji tego mechanizmu powodom. Sąd Okręgowy podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 07 maja 2013 roku, sygn. VI ACa 441/13, zgodnie z którym o abuzywności kwestionowanego postanowienia decyduje fakt, że uprawnienie banku do określania wysokości kursu sprzedaży CHF nie jest w żaden sposób formalnie ograniczone, zwłaszcza nie przewiduje wymogu, aby wysokość kursu ustalonego przez Bank pozostawała w określonej relacji do średniego kursu NBP lub kursu ukształtowanego przez rynek walutowy. Sąd Okręgowy uznał za niedozwolone postanowienia przewidujące stosowanie kursów wyznaczanych przez bank przy wykonywaniu mechanizmu denominacji jak i klauzul denominacyjnych w całości, a dotyczących takich zapisów zawartych w § 2 i § 9 ust.2 pkt 2 aneksu.

Posiłkując się stanowiskiem TSUE zawartym w wyroku z dnia 3 października 2019 roku w sprawie C-260/18 oraz poglądami Sądu Najwyższego wyrażonymi w sprawach CSK 48/12 i V CSK 382/18, Sąd Okręgowy uznał klauzulę denominacyjną za określającą podstawowe świadczenia w ramach zawartej umowy. Bez przeprowadzenia przeliczeń wynikających z denominacji nie doszłoby bowiem do ustalenia wysokości kapitału podlegającego spłacie ani do ustalenia wysokości odsetek. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał łączącą strony umowę za nieważną w całości. Powodowie w pozwie zgłosili takie żądanie, a Sąd Okręgowy uznał że jego uwzględnienie nie jest dla nich niekorzystne. Zdaniem Sądu Okręgowego nie było możliwe utrzymanie stosunku prawnego bez postanowień uznanych za bezskuteczne. Sąd Okręgowy nie doszukał się przepisów, które mogłyby wypełnić w umowie lukę powstałą w wyniku stwierdzenia bezskuteczności postanowień odnoszących się do kursów waluty. Za niedopuszczalne uznał Sąd Okręgowy wprowadzenie do umowy innego mechanizmu wyliczenia kwoty kredytu, np. po średnim kursie NBP. Art. 358 k.c. w brzmieniu umożliwiającym spełnienie świadczenia w walucie polskiej, jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, wszedł w życie już po zawarciu przez strony umowy i aneksu.

W konsekwencji uznania umowy za nieważną w całości, Sąd Okręgowy stwierdził że wszystkie dotychczas zapłacone przez powodów raty kapitałowo-odsetkowe były świadczeniami

nienależnymi. W konsekwencji kredytobiorca powinien zwrócić bankowi otrzymaną od niego kwotę kapitału, bez odsetek i kosztów dodatkowych, bank zaś powinien zwrócić kredytobiorcy wszelkie wpłacone przez niego raty kredytowe i inne opłaty oraz składki. Rozstrzygając o wysokości żądania Sąd Okręgowy kierował się wnioskami opinii biegłego z zakresu bankowości. Z opinii tej wynika że powodowie wpłacili pozwanemu łącznie 497.036,51 zł, w tym kapitał w kwocie 440.090,62 zł, odsetki w kwocie 56.737,60 zł, odsetki karne w kwocie 8,29 zł i opłaty inne w kwocie 200 zł. Ponieważ kwota ta przewyższa sumę wskazaną w pozwie, Sąd Okręgowy stosownie do art. 321 § 1 k.p.c. orzekł zgodnie z żądaniem. Jako podstawę prawną Sąd Okręgowy wskazał art. 405 k.c. w związku z art. 410 § 1 i 2 k.c.

Sąd Okręgowy przyjął teorię dwóch kondycji, zgodnie z którą każde roszczenie o wydanie wzbogacenia traktuje się oddzielnie i niezależnie od drugiego, a wyrównanie pomiędzy nimi możliwe jest jedynie według przepisów o potrąceniu. Tym samym odmówił zastosowania teorii salda, w której świadczenie wzajemne należy od razu odjąć od wzbogacenia tak, że druga strona zwróciła jedynie nadwyżkę ponad wartość świadczenia, które sama spełniła. Pozwany podniósł zarzut potrącenia kwoty 230 000 zł, ale suma żądana przez powoda uwzględnia już kwotę wypłaconego przez Bank kredytu. Powodowie wpłacili łącznie 497.036,51 zł. Przy uwzględnieniu kwoty którą winni ewentualnie zwrócić Bankowi, do zapłaty na ich pozostała kwota 267.036,51 zł podczas gdy żądanie opiewa na 193.737,91 zł. Sąd Okręgowy uznał, że pozwany nie wykazał aby przysługiwało mu względem powodów roszczenia z tytułu korzyści na skutek korzystania z kapitału. W ocenie Sądu Okręgowego przepisy o świadczeniu nienależnym nie dają podstawy do formułowania takiego żądania. Nawet jednakże gdyby nie podzielić powyższego poglądu to w niniejszym postępowaniu pozwany nie wykazał wysokości kwoty, jakiej mógłby ewentualnie zadać z tytułu zaoszczędzonych przez powodów wydatków.

Odsetki ustawowe za opóźnienie Sąd Okręgowy zasądził zgodnie z art. 455 k.c. w zw. z art. 481 k.c. za okres po upływie 7-dniowego terminu na zapłatę, wyznaczonego pismem z dnia 26 listopada 2019r., odebrany przez pozwanego w dniu 29 listopada 2019 r. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania stanowiło konsekwencję wyniku procesu, zgodnie z art. 98 k.p.c.

Apelacją z dnia 4 stycznia 2021 r. pozwany:

I. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w całości,

II. zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego:

(1) art. 353[1] k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że § 2 oraz § 9 ust. 2 pkt 2 umowy kredytu z dnia 10 maja 2007 r. w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...) z dnia 29 lipca 2008 r. odsyłające zdaniem Sądu Okręgowego do tabel kursowych Pozwanego mających zastosowanie do przekształcenia kredytu oraz do spłaty rat kredytowych, są sprzeczne z prawem, gdyż nie odwołują się do obiektywnych wskaźników ale pozwalają kształtować Pozwanemu kurs waluty

CHF w sposób dobrowolny, co miałyby wykraczać poza zasadę swobody umów wyrażoną w art. 353[1] k.c., pozostając w sprzeczności z naturą stosunku zobowiązaniowego, który winien być oparty na równości stron bez przyznawania którejkolwiek z nich władczych kompetencji do kształtowania wysokości świadczenia, a w konsekwencji bezpodstawne przyjęcie, że przywołane wyżej postanowienia Umowy kredytu są sprzeczne z tym przepisem, a tym samym nieważne na podstawie art. 58 § 1 k.c.;

(2) art. 353[1] k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. oraz w zw. z art. 65 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że § 2 Umowy kredytu w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...) obejmuje jakiegokolwiek odesłanie do tabel kursowych mających zastosowanie do przewalutowania kredytu podczas gdy powyższe postanowienie wprost wskazuje kurs, jaki znajdzie zastosowanie do przewalutowania kredytu, co w kontekście określenia w Aneksie nr (...) salda kredytu pozostającego do spłaty, oznacza brak jakiegokolwiek dowolności po stronie Pozwanego czy braku transparentności ustalenia kwoty kredytu w CHF;

(3) art. 58 § 3 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż Strony nie zawarłyby Umowy kredytu bez postanowień przewidujących indeksację kredytu, tj. § 2 oraz § 9 ust. 2 pkt 2 Umowy kredytu, co miałyby w konsekwencji prowadzić do przyjęcia nieważności całej Umowy kredytu, podczas gdy postanowienie te w istocie odwołują się jedynie do źródła określenia kursu waluty CHF;

(4) art. 353[1] k.c. w zw. z art. 58 § 1 i § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że skoro Pozwany posiadał uprawnienie do kształtowania według własnej woli zakresu obowiązków Powoda, to miałyby pozostawać to w sprzeczności z wyrażoną w tymże przepisie zasadą swobody umów i w konsekwencji prowadzić do nieważności Umowy kredytu w całości (art. 58 § 1 k.c), podczas gdy uprawnienie takie mogłyby co najwyżej być rozpatrywane z punktu widzenia przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (385[1] i nast. k.c) i w konsekwencji sankcjonowane na podstawie innej sankcji niż (bezwzględna) nieważność całej Umowy kredytu;

(5) art. 58 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że Pozwany na etapie przedkontraktowym nie dopełnił tzw. obowiązków informacyjnych w zakresie skutków zawarcia Aneksu nr (...) do Umowy kredytu, poprzez błędne przyjęcie, że badaniu pod kątem sprzeczności Umowy kredytu z prawem czy zasadami współżycia społecznego podlega nie tylko „treść i cel umowy” ale istotne znaczenie mają okoliczności, które doprowadziły do zawarcia danej umowy;

(6) art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c. poprzez jego niezastosowanie, a tym samym pominięcie przy wykładni Umowy kredytu w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...) zgodnego zamiaru Stron oraz celu tej Umowy, który to zamiar jak i cel był jednoznaczny, czytelny i wiadomy obu Stronom Umowy kredytu, albowiem strony dążyły do zawarcia umowy obejmującej

kredyt indeksowany do waluty CHF i skorzystania przez Powoda z oprocentowania kredytu opartego o stopę oprocentowania LIBOR CHF, co nakazuje wykluczyć, iż bez postanowień odsyłających wyłącznie do tabel kursowych Pozwanego Strony nie zawarłyby Umowy kredytu;

(7) art. 58 § 3 k.c. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przedmiotem oceny pod kątem nieważności są „części czynności prawnej” rozumiane jako całe jednostki redakcyjne umowy, podczas gdy przedmiotem tej oceny powinny być postanowienia rozumiane jako poszczególne normy wynikające z tych jednostek redakcyjnych, czyli w ramach Umowy kredytu z osobna: (1) norma wprowadzająca sam mechanizm indeksacji kwoty kredytu do waluty obcej, z którego wynika ryzyko walutowe polegające na tym, że wartość waluty obcej zmienia się pomiędzy dniem wypłaty kredytu (tj. przeliczeniem kwoty wyrażonej w złotych na franki szwajcarskie), a spłatą poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych (tj. przeliczeniem z franków szwajcarskich na złote polskie) (Klauzula Ryzyka Walutowego) oraz (2) norma, określająca w jaki sposób ustalany będzie kurs waluty obcej, na potrzeby operacji związanych z indeksowaniem przy wypłacie i przy spłacie kredytu (Klauzula Kursowa);

(8) art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie w ten sposób, że ostatecznie uznając całą Umowę kredytu za nieważną uznał za sprzeczną z prawem czy zasadami współżycia społecznego zarówno Klauzulę Ryzyka Walutowego, jak i Klauzulę Kursową, ponieważ przyjął, że przyznają Pozwanemu uprawnienie do swobodnego ustalania kursów kupna i sprzedaży CHF, stosowanych przy przeliczeniach świadczeń wynikających z Umowy kredytu, podczas, gdy, nawet gdyby przyjąć, że wskazana powyżej okoliczność zachodzi, to dotyczy ona wyłącznie Klauzuli Kursowej, a nie Klauzuli Kursowej i Klauzuli Ryzyka Walutowego łącznie;

(9) art. 58 § 1 i 3 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie w ten sposób, że ostatecznie uznał, iż § 2 Umowy kredytu w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...) zawiera w sobie Klauzulę Kursową, podczas gdy powyższe postanowienie nie zawierało odesłania do tabel kursowych, a wręcz wprost wskazało kurs, jaki znajdzie zastosowanie do przewalutowania kredytu, co oznacza, iż nie mogło być ono uznane za sprzeczne z prawem, dowolne czy arbitralne ze strony Pozwanego;

(10) art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. art. 69 § 1 ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 58 § 1 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni postanowień Umowy kredytu i przyjęcie, że Umowa ta nie pozwala na jednoznaczne odczytanie intencji Stron (między innymi w zakresie momentu oraz kursu dokonywania ewentualnych przeliczeń walutowych, kwoty jaką Powodowie otrzymali oraz kwoty jaką Powodowie mają zwrócić Pozwanemu), podczas gdy w rzeczywistości warunki te wynikają z Umowy kredytu w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...);

(11) art. 385[1] k.c. w zw. z art. 58 k.c. poprzez niewłaściwe ich zastosowanie polegające na dokonaniu nieprawidłowej oceny relacji art. 58 k.c. i art. 385[1] k.c. i w konsekwencji unieważnienie całej Umowy kredytu z uwagi na sporne postanowienia na podstawie art. 69 ustawy - Prawo bankowe oraz art. 353[1] k.c. w zw. z art. 58 k.c. z pominięciem art. 385[1] § 1 i 2

k.c. w sytuacji, gdy sporne klauzule Umowy nie są sprzeczne z ustawą, tj. art. 69 ustawy - Prawo bankowe, a przywrócenia ewentualnie naruszonej równowagi kontraktowej należy dokonywać na podstawie art. 385[1] i następane k.c.;

(12) art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 111 ust. 1 pkt 4) ustawy -Prawo bankowe poprzez dokonanie błędnej wykładni Umowy kredytu i przyjęcie, że Pozwany mógł w sposób swobodny (według wyłącznego uznania) kształtować zakres obowiązków Powoda wyznaczając dowolny kurs waluty obcej (CHF);

(13) art. 58 § 1 i 3 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i ustalenie, że w związku z przyjęciem przez Sąd I instancji, iż postanowienia § 2 i § 9 ust. 2 pkt 2 Umowy kredytu, wprowadzone do Umowy kredytu Aneksem nr (...), są sprzeczne z prawem, a cała Umowa kredytu jest nieważna, podczas gdy takiej nieważności winien w takim przypadku podlegać jedynie Aneks nr (...), co prowadziłoby do utrzymania Umowy kredytu w mocy w kształcie sprzed zawarcia Aneksu nr (...);

(14) błędne niezastosowanie przepisów, które na wypadek stwierdzenia nieważności jedynie części czynności prawnej (art. 58 § 3 k.c.) pozwoliłyby na odtworzenie kursu średniego NBP, jako kursu właściwego do dokonywania przeliczeń walutowych na podstawie Umowy kredytu:

(a) art. 65 § 1 i 2 k.c.,

(b) art. 56 k.c. w zw. z art 41 prawa wekslowego stosowanego na zasadzie analogii legis;

(c) art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. oraz

(d) art. 56 k.c. w zw. ze wskazanymi w przypisie do tego punktu kilkudziesięcioma przepisami, z których na zasadzie analogii iuris lub analogii legis wynika, że w polskim prawie obowiązuje generalna norma, zgodnie z którą wartość waluty obcej określa się według kursu średniego NBP ;

III. zarzucił naruszenie przepisów postępowania:

(1) art. 227 k.p.c. poprzez bezpodstawne oddalenie wniosków Pozwanego o przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków zgłoszonych w odpowiedzi na pozew, tj. J. L., K. D. oraz E. S., na okoliczności szczegółowo wskazane w odpowiedzi na pozew, które to okoliczności miały dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie;

(2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co miało istotny wpływ na wynik sprawy i pominięcie okoliczności przywoływanych przez Pozwanego, iż między innymi Powodowie byli poinformowani o ryzyku kursowym oraz zasadach funkcjonowania kredytu indeksowanego do waluty obcej, a tym samym nieprzypisanie w powyższym zakresie należytej wagi oświadczeniom Powoda złożonym w samej Umowie kredytu w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...), tj. w § 11 ust. 6 Umowy kredytu, gdzie Powodowie wyraźnie wskazali, iż „został poinformowany przez Bank o ryzyku związanym ze zmianą kursów walut oraz rozumie wynikające z tego konsekwencje” oraz w § 11 ust. 7 Umowy kredytu, gdzie Powodowie potwierdzili, że „akceptują zasady funkcjonowania

kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej, w szczególności zasady dotyczące określenia kwoty

kredytu w walucie wskazane w § 2 Umowy oraz warunków jego spłaty określone w § 9 Umowy" z jednoczesnym daniem wiary odmiennym twierdzeniom Powoda;

(3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, że Pozwany może dowolnie określać kursy waluty w tabeli kursów, a w konsekwencji uznanie, że ma niczym nieograniczoną, swobodną możliwość zmiany warunków Umowy kredytu, w sytuacji, gdy kryteria, które ostatecznie decydują o kursie ogłoszonym w tabeli, nie pozostają w gestii Pozwanego,

(4) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, co miało istotny wpływ na wynik sprawy i pominięcie okoliczności przywoływanych przez Pozwanego, iż Powodowie posiadali wyższe wykształcenie ekonomiczne, co oznacza, że Powodowie mieli wiedzę i świadomość konstrukcji umowy, w której ponoszą ryzyko kursowe w zamian za niższe oprocentowanie, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że Umowa kredytu została zawarta przy wykorzystaniu silniejszej pozycji Pozwanego i była spreczna z naturą stosunku zobowiązaniowego, a w związku z tym należało uznać ją za bezwzględnie nieważną;

(5) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę dowodów w postaci zeznań Powodów i uznanie, że Powodom nie wyjaśniono, jak działa rynek walutowy oraz zapewniono o stabilności waluty CHF, kiedy okoliczności te zostały oparte tylko i wyłącznie na zeznaniach Powodów, a więc osób zainteresowanych w korzystnym rozstrzygnięciu niniejszego postępowania;

(6) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę dowodów w postaci zeznań Powoda (Sąd Okręgowy uznał je za wiarygodne, spójne i logiczne) i uznanie, że kredytobiorca nie został poinformowany o ryzyku kursowym związanym z Umową kredytu, podczas gdy kredytobiorca zdawał sobie sprawę z całokształtu warunków zawieranej przez siebie Umowy kredytu oceniając je jako korzystne i w pełni akceptowalne;

(7) art. 235[2] § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezpodstawne pominięcie i oddalenie wniosku Pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na fakt ustalenia tzw. wynagrodzenia (zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia wynikającego z bezumownego korzystania z udostępnionego kapitału) jakie Bank może uzyskać za udostępnienie kredytu w złotych polskich, który to dowód został powołany na okoliczności faktyczne (fakty) istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a wymagające wiadomości specjalnych oraz były przydatne do wykazania tych faktów;

IV. Pozwany wniosł:

(1) o zmianę zaskarżonego Wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

(2) w trybie art. 380 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków w osobach J. L., K. D. oraz E. S., na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew;

(3) w trybie art. 380 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c., wyłącznie w przypadku uznania przez Sąd Apelacyjny, że Umowa kredytu nie jest bezwzględnie nieważna, lecz nie może dalej obowiązywać bez postanowień uznanych za abuzywne – o dopuszczenie dowodu z wyliczenia ewentualnego roszczenia Pozwanego na wypadek unieważnienia Umowy kredytu, załączonego do odpowiedzi na pozew (z czym Pozwany się kategorycznie nie zgadza z przyczyn wskazanych poniżej) załączonego do odpowiedzi na pozew z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia Powoda na skutek korzystania przez niego z udostępnionego mu kapitału w wariantcie opartym o parametry kredytu zabezpieczonego hipotecznie (z przedstawieniem również wyliczenia tego roszczenia w wariantcie opartym o parametry kredytu niezabezpieczonego hipotecznie) wraz z historią obsługi kredytu oraz zestawieniem zmian stawki WIBOR 3M na następującą okoliczność faktyczną (fakt) istotny dla rozstrzygnięcia sprawy: wysokość tzw. wynagrodzenia przysługującego Pozwanemu

od Powoda z tytułu korzystania z kapitału na wypadek unieważnienia Umowy kredytu, a w konsekwencji, iż unieważnienie Umowy kredytu jest dla Powoda niekorzystne, co w świetle orzecznictwa TSUE (C-26/13 Kasler i C-260/18 Dziubak) stanowi przesłankę zastosowania przepisu dyspozytywnego prawa krajowego;

(4) z ostrożności procesowej i na wypadek uznania postanowień Umowy kredytu za abuzywne, co mogłoby w ocenie Sądu prowadzić do unieważnienia Umowy kredytu (zasadności czego Pozwany przeczy z powodów wskazanych szczegółowo w niniejszej apelacji) - o poinformowanie przez Sąd Powoda (konsumenta) o skutkach ewentualnego unieważnienia Umowy kredytu polegających na konieczności zwrotu wzajemnych świadczeń tj. zwrotu na rzecz Pozwanego kwoty 230.000,00 złotych udzielonego Powodowi kredytu oraz kwoty 86.859,49 złotych stanowiącej korzyść osiągniętą przez Powoda na skutek korzystania z nienależnej mu usługi finansowej, odpowiadającą wartości średniego rynkowego wynagrodzenia za korzystanie z kapitału, które konsument musiałby zapłacić, gdyby zawarł ważną umowę kredytu, i to w sposób oraz w zakresie pozwalającym Powodowi (konsumentowi) na podjęcie i zakomunikowanie Sądowi rozważnej i świadomej decyzji co do korzystania bądź nie z systemu ochrony przed nieuczciwymi klauzulami abuzywnymi;

(5) w trybie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i wyłącznie w przypadku uznania przez Sąd Apelacyjny, że Umowa kredytu nie jest bezwzględnie nieważna, lecz nie może dalej obowiązywać bez postanowień uznanych za abuzywne ponownie – o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bankowości na następujące, poszczególne okoliczności faktyczne (fakty) istotne dla rozstrzygnięcia sprawy: wyliczenie wysokości korzyści osiągniętej przez Powoda (konsumenta) na skutek korzystania z nienależnej mu usługi finansowej, odpowiadającej wartości średniego

rynkowego wynagrodzenia za korzystanie z kapitału -kosztu kredytu złotowego zabezpieczonego hipotecznie (udzielonego na podobnych warunkach co do kwoty kredytu i okresu kredytowania) według formuły WIBOR + średnia marża banków dla takiego rodzaju kredytu obowiązująca na rynku w dacie przekształcenia kredytu w kredyt indeksowany do waluty CHF. W konsekwencji biegły powinien ustalić wartość wzbogacenia odpowiadającą wynagrodzeniu, które Powód (konsument) musiałby zapłacić za korzystanie z kredytu, gdyby zawarł ważną umowę, od dnia przekształcenia kredytu w kredyt indeksowany do waluty CHF do dnia sporządzenia opinii, czyli wyliczyć, ile kredytobiorca musiałby zapłacić, aby móc korzystać z przekazanej mu kwoty środków pieniężnych z uwzględnieniem powyższych parametrów oraz rzeczywistego przebiegu obsługi kredytu (dokonywanych spłat, dat tych spłat i ich wysokości);

(6) o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii prawnej autorstwa dr hab. I. W. w wersji uaktualnionej z dnia 23 lutego 2020 roku (dalej jako: „Opinia”), stanowiącej rozwinięcie stanowiska Pozwanego popartego autorytetem i wiedzą specjalistyczną na następujące, poszczególne okoliczności faktyczne (fakty) istotne dla rozstrzygnięcia sprawy: (i) skutki ewentualnego uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczania wypłaconego kredytobiorcy kapitału kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu, (ii) możliwość zastosowania przepisu dyspozytywnego, a w konsekwencji zastąpienia kursu z tabeli Banku kursem średnim NBP oraz (iii) zakres roszczeń przysługujących bankowi na wypadek unieważnienia Umowy kredytu, (iv) podstawy roszczenia wykraczającego poza obowiązek zwrotu udostępnionego kredytobiorcy kapitału, czyli tzw. roszczenia o wynagrodzenie z tytułu korzystania przez kredytobiorcę z kapitału;

(7) z ostrożności procesowej i na wypadek ustalenia nieważności albo unieważnienia przez Sąd II instancji Umowy kredytu - podtrzymał zgłoszony ewentualny zarzut potrącenia wierzytelności Powoda o zapłatę dochodzonej w niniejszej sprawie z wzajemną wierzytelnością Pozwanego o zwrot kwoty udzielonego Powodowi kredytu, to jest kwoty 230.000,00 złotych oraz dodatkowo wierzytelności Pozwanego z tytułu zwrotu korzyści z tytułu bezpodstawnego korzystania z kapitału, to jest kwoty 86.859,49 złotych, czyli łącznie kwoty 316.859,49 złotych;

(8) z ostrożności procesowej i na wypadek unieważnienia przez Sąd Umowy kredytu oraz nieuwzględnienia przez Sąd z jakiegokolwiek powodu ewentualnego zarzutu potrącenia, zgłoszonego powyżej (zasadności czego Pozwany przeczy) – podtrzymał zgłoszony ewentualny zarzut zatrzymania kwoty 230.000,00 złotych stanowiącej roszczenie Pozwanego

w stosunku do Powoda o zwrot kwoty udzielonego Powodowi kredytu oraz kwoty 86.859,49 złotych stanowiącej roszczenie Pozwanego o zwrot korzyści z tytułu bezpodstawnego korzystania z kapitału, czyli łącznie kwoty 316.859,49 złotych;

(9) ewentualnie na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego Wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy istoty sprawy;

(10) oraz wniósł o zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi z dnia 19 lutego 2021 roku na apelację powodowie wnieśli o:

1. oddalenie apelacji w całości,
2. zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego,
3. oddalenie wniosku dowodowego z opinii z dnia 23 lutego 2020 roku jako spóźnionego i niemającego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy,
4. oddalenie wniosków dowodowych o których mowa w pkt IV ppkt 2-5 petitum apelacji.

W uzasadnieniu odpowiedzi, jak również na rozprawie apelacyjnej w dniu 27 maja 2021 r. strona powodowa przyznała, że skutkiem uznania aneksu za naruszający przepisy prawa nie może być nieważność umowy w całości, a jedynie nieważność aneksu do tej umowy

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Jedyny podlegający uwzględnieniu zarzut apelacji dotyczył nieprawidłowego przyjęcia przez Sąd I instancji, że nieważna była cała umowa kredytu łącząca strony, podczas gdy nieważnością taką objęty był wyłącznie aneks do tej umowy z dnia 16 września 2008 r., przekształcający pozostający do spłaty kredyt w kredyt denominowany w walucie CHF. Skutkowało to częściowym uznaniem apelacji za uzasadnioną. Pozostałe podniesione w niej zarzuty sąd odwoławczy uznał za bezzasadne.

Na wstępie Sąd Apelacyjny przypomina, że kodeks postępowania cywilnego opiera się na konstrukcji apelacji pełnej (cum beneficio novorum). Zakreślone ramy postępowania w drugiej instancji obligują sąd do ponownego rozpoznania sprawy, a nie tylko stanowisk stron zgłoszonych w apelacji – por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2018 r., sygn. akt II PK 73/17 oraz powołane w nim orzecznictwo. Zgodnie z uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego – zasadą prawną z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07 (opubl. OSNC 2008/6/55, Prok.i Pr.-wkl. 2009/6/60) sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Z przewidzianego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika jednak konieczność odrębnego omówienia w uzasadnieniu wyroku każdego

argumentu podniesionego w apelacji. Wystarczy, jeśli sąd drugiej instancji odniesie się do zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem rozstrzygnięcia – tak uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt I CSK 709/20 i powołane tam orzecznictwo. Zgodnie z art. 327¹ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku sporządza się w sposób zwięzły. Jeżeli zarzuty apelacyjne są ponadprzeciętnie rozbudowane, można je rozważać łącznie, chwytając oś problemu, byleby podsumować je stanowczą puentą z wyjaśnieniem, dlaczego tego rodzaju argumentacja nie jest zasadna – tak postanowienie SN z 17.11.2020 r., I UK 437/19, LEX nr 3080392. Ma to szczególne znaczenie w niniejszej

sprawie, w której apelacja i odpowiedź na nią obejmują łącznie niemal 100 stron, a przywołane w nich liczne poglądy doktryny i judykatury wykraczają - zdaniem Sądu Apelacyjnego - ponad rzeczową potrzebę, nadając wyżej wymienionym pismom charakter zbliżony do dysertacji naukowych. Pomimo wielości zgłoszonych w apelacji zarzutów i obszerności jej uzasadnienia, zawiera ona szerokie przytoczenie poglądów judykatury i doktryny prezentujących in abstracto odmienną – niż przyjęta przez Sąd I instancji (w ślad za aktualnie dominującym stanowiskiem orzecznictwa i nauki prawa) - koncepcję oceny istotnych zagadnień prawnych dotyczących problematyki tzw. kredytów frankowych. Wykracza poza ustawowe wymogi niniejszego uzasadnienia jego sporządzenie w konwencji przyjętej przez skarżącego, co sprowadziłoby się do obszernego cytowania przeciwstawnych do jego poglądów stanowisk, z którymi zapoznanie się nie nastęrcza przecież profesjonalnemu pełnomocnikowi jakichkolwiek trudności. Art. 6 k.p.c. stanowi w § 1, że sąd powinien przeciwdziałać przewlekaniu postępowania i dążyć do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jeżeli jest to możliwe bez szkody dla wyjaśnienia sprawy, w § 2 zaś nakłada na strony i uczestników postępowania obowiązek przytaczania wszystkich faktów i dowodów bez zwłoki, aby postępowanie mogło być przeprowadzone sprawnie i szybko. Zdaniem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 12.05.1971 r., sygn. akt II PR 124/71, LEX nr 6924 przewodniczący powinien dążyć do szybkiego wyjaśnienia kwestii istotnych a spornych między stronami i przeciwdziałać zamiarom stron, zmierzającym do przewlekania procesu i zaciemniania go przez wprowadzenie do niego elementów nie mających nic wspólnego ze sprawą.

Zarzuty w odniesieniu do prawa materialnego mogą być właściwie ocenione i rozważone tylko na tle niewadliwie ustalonego stanu faktycznego. Nie można skutecznie dowodzić błędu w subsumpcji przez kwestionowanie prawidłowości dokonanych przez sąd ustaleń faktycznych. Skuteczne zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (tak: wyrok SN z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 60/97, publ. OSNC 1997/9/128 czy wyrok SN z dnia 24 czerwca 2020 r., IV CSK 607/18).

Dlatego też analizę zarzutów apelacyjnych należało rozpocząć od weryfikacji ustalonego przez Sąd I instancji stanu faktycznego.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. W orzecznictwie przyjmuje się, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby na podstawie tego materiału dowodowego w równym stopniu dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. np. wyrok SA w Warszawie z 30.03.2021 r., V ACa 73/21, LEX nr 3174770; wyrok SA w Lublinie z 10.02.2021 r., III AUa 635/20, LEX nr 3147549; wyrok SA w Szczecinie z 29.10.2020 r., I AGa 91/19, LEX nr 3118248). Sąd odwoławczy ma ograniczone możliwości ingerencji w ustalenia faktyczne poczynione przez sąd pierwszej instancji na podstawie dowodów osobowych. Ewentualna zmiana tychże ustaleń może być dokonywana zupełnie wyjątkowo, w razie jednoznacznej wymowy materiału dowodowego z zeznań świadków i przesłuchania stron oraz oczywistej błędności oceny tegoż materiału (tak wyrok SA w Szczecinie z 28.10.2020 r., sygn. akt I ACa 153/20, LEX nr 3120508 oraz powołane tamże orzecznictwo Sądu Najwyższego). W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżący takich błędów w rozumowaniu Sądu Okręgowego nie wykazał. Sąd odwoławczy dokonał własnej oceny przedstawionego pod osąd materiału procesowego i w jej wyniku stwierdził, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, a poczynione ustalenia faktyczne, zawarte w wyodrębnionej redakcyjnie części uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie są wadliwe i znajdują odzwierciedlenie w treści przedstawionych w sprawie dowodów. Sąd Apelacyjny ustalenia Sądu Okręgowego czyni niniejszym częścią uzasadnienia własnego wyroku, nie znajdując potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania. Sąd Apelacyjny podziela też ocenę Sądu Okręgowego co do niezgodności z prawem postanowień aneksu nr (...) z dnia 16 września 2008 roku oraz jej skutków w postaci nieważności tego aneksu.

Jak już wskazano, jedyny zasadny zarzut apelacji (pkt II ppkt 13) dotyczył nieprawidłowego przyjęcia, że nieważna była cała umowa kredytu łącząca strony, podczas gdy indeksowany do waluty CHF był jedynie aneks do tej umowy. Słusznie podniósł pozwany w pkt II ppkt 8 uzasadnienia apelacji (s. 9 apelacji, k. 394) że w niniejszej sprawie brak było podstaw do unieważnienia całej umowy kredytu. Pierwotnie zawarta między stronami umowa dotyczyła klasycznego kredytu w walucie krajowej PLN. Dopiero zawarty przez strony aneks wprowadził do umowy denominację waluty kredytu do CHF. Argumentacja powoda, choć uznana za zasadną

przez Sąd Okręgowy – którą to ocenę Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie aprobuje i przyjmuje za własną – mogła doprowadzić jedynie do unieważnienia aneksu z dnia 16 września 2008 r. Unieważnienie z tego tytułu całej umowy stanowiło istotny błąd Sądu I instancji, słusznie podniesiony przez stronę pozwaną, i przyznany w istocie rzeczy przez stronę powodową tak w treści odpowiedzi na apelację (s. 3 odpowiedzi, k. 461), a następnie na rozprawie apelacyjnej w dniu 27 maja 2021 r. (protokół audio-video, 00:06:38-00:06:47). Błąd ten Sąd Apelacyjny był zresztą zobowiązany naprawić z urzędu. Zgodnie z podstawowymi zasadami procesowymi określającymi relacje między stroną a sądem (da mihi factum, dabo tibi ius oraz facta probantur, iura novit curia), sąd odwoławczy bez względu na stanowisko stron oraz zakres zarzutów powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 26 lutego 2013 r., sygn. akt III AUa 664/12 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2008 r., sygn. akt II UK 36/08).

Wobec powyższego dla określenia wysokości przysługującego powodom świadczenia należało zastosować wariant IV z opinii biegłego T. S., zawarty na s. 47 opinii z dnia 4 września 2020 roku (k. 336). W wariantcie tym biegły skonkludował, że gdyby kredyt był rozliczany z pominięciem postanowień aneksu nr (...), to w badanym okresie tj. od 10 października 2008 roku do 17 września 2019 roku powodowie dokonaliby spłat w wysokości 146 350,59 PLN, w tym 54 335,90 PLN kapitału i 92 014,69 PLN odsetek. Powstałaby tym samym nadpłata w wysokości 156 547,58 PLN (210 201,93 PLN nadpłaty kapitału minus 53 654,35 PLN niedopłaty odsetek). Tą właśnie kwotę zasądził od pozwanego na rzecz powodów Sąd Apelacyjny, odpowiednio zmieniając wyrok Sądu Okręgowego. Co istotne, opinia biegłego została niemal w całości zaaprobowana przez same strony. Pismem z dnia 6 października 2020 roku (k. 345-345v) powodowie wskazali, iż zasadniczo nie kwestionują przeprowadzonych przez biegłego wyliczeń. Pismem z dnia 21 października 2020 roku (k. 363-363v) pozwany po dwukrotnym wystąpieniu z wnioskami o przedłużenie terminu do ustosunkowania się do wyliczeń biegłego, wskazał jedynie na stosunkowo niewielką rozbieżność w zakresie rzeczywistych wpłat (476,71 zł) oraz zgłosił zastrzeżenia co do wariantu I opinii, ostatecznie przez Sąd nieprzyjętego. W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny przychylił się do oceny Sądu Okręgowego, który uznał opinię T. S. za wiarygodną. Sąd odwoławczy nie doszukał się w opinii poważnych niejasności, niepełności, niespójności lub innych wad dyskwalifikujących jej przydatność. Opinia ta, jako sporządzona przez osobę legitymującą się odpowiednią wiedzą i doświadczeniem, oraz skontrolowana przez sąd odwoławczy pod kątem zgodności przyjętych w niej założeń faktycznych z materiałem procesowym, a także transparentności, kompletności, spójności wyводу, wreszcie zgodności jej wniosków z zasadami logiki, wiedzy powszechnej i doświadczenia życiowego okazała się rzetelna i miarodajna, a przez to nadająca się do poczynienia na jej podstawie istotnych ustaleń faktycznych w sprawie.

Nietrafne są zarzuty z pkt II ppkt 1-2, 9-10 i 12 oraz pkt III ppkt 3 apelacji. W pełni zasadnie Sąd Okręgowy ocenił mechanizm indeksacji przewidziany w aneksie nr (...) jako sprzeczny z naturą stosunku obligacyjnego wyrażoną w art. 353⁽¹⁾ k.c. W § 1 ust. 3 aneksu przewidziano, że wysokość 344 miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych, określonych w CHF, lecz płatnych w PLN, zależy od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF, obowiązującego w Banku w dniu spłaty. Takie ukształtowanie zasad ustalania wysokości rat dawało pozwanemu uprawnienie do dowolnego kształtowania kwoty kredytu podlegającej spłacie, co wykracza poza granice swobody umów określonej w art. 353⁽¹⁾ k.c. Postanowienia aneksu nie przewidują wymogu, aby wysokość kursu ustalanego przez bank pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu CHF ukształtowanego przez rynek walutowy lub na przykład kursu średniego publikowanego przez Narodowy Bank Polski. Nie może zasługiwać na aprobatę pogląd uznający dopuszczalność przyznania wyłącznie jednej stronie stosunku zobowiązaniowego możliwości zmiany

warunków umowy (tak wyrok Sądu Najwyższego z 22 maja 2014 r., sygn. IV CSK 597/13). Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z 7.05.2021 r., I ACa 590/20, LEX nr 3189599 wskazał już że tzw. klauzule spreadowe były przedmiotem wielokrotnej analizy w judykaturze. W świetle kolejnych wypowiedzi Sądu Najwyższego odwołujących się do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przyjąć można że ugruntowana jest ocena jako abuzywnych klauzul waloryzacyjnych odwołujących się do kursu waluty ustalanego przez kredytujący bank bez wskazania w umowie szczegółowych zasad jego ustalania. Postanowienia przewidujące uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej odsyłając do tabel ustalanych jednostronnie przez bank traktowane być powinny jako kształtujące sytuację konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i zarazem rażąco naruszające jego interesy, a zatem niedozwolone (abuzywne) w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. (por. np. wyroki SN z dnia 4 kwietnia 2019 r. III CSK 159/17, dnia 9 maja 2019 r. I CSK 242/18, z dnia 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19, LEX nr 2741776, z dnia 27 listopada 2019 II CSK 483/18, Lex nr 2744159, czy z dnia 11 grudnia 2019, V CSK 382/18). Zastosowanie abuzywnej klauzuli dotyczącej ustalania wysokości świadczenia kredytodawcy i kredytobiorcy w PLN zdaniem Sądu Apelacyjnego stanowi samoistną i wystarczającą przesłankę nieważności umowy w kontekście jurydycznym stworzonym przez normy prawa materialnego interpretowane zgodnie z normami prawa europejskiego tworzącymi system ochrony konsumenta (tak wyrok SA w Szczecinie z 11.02.2021 r., I ACa 646/20, LEX nr 3164510).

Klauzula spreadowa w kształcie przyjętym w niniejszej sprawie musi być uznana za abuzywną bez względu na to, czy przyjąć dotyczące tej kwestii postanowienie za nieokreślające, czy też określające główne świadczenia stron umowy. W tym drugim przypadku klauzula będzie

niedozwolona, jeżeli nie zostanie wyrażona w jednoznaczny sposób (art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c.). Wyjaśniono w orzecznictwie, że dokonując oceny abuzywności postanowienia spreadowego jako określającego główny przedmiot umowy określać należy, czy konsument na podstawie jego treści mógł kontrahent oszacować kwotę, którą będzie musiał świadczyć w przyszłości (por. zwłaszcza wywody zawarte w uzasadnieniu wyroku SN z 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19, LEX nr 2741776). W realiach niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny nie miał wątpliwości, że takie oszacowanie nie było możliwe. W aneksie nr (...) nie opisano szczegółowo mechanizmu ustalania kursów przez bank, zatem nie było możliwe podjęcie choćby próby antycypowania sposobu ustalenia kursu w przyszłości, czy też weryfikacji jego zgodności z umową.

Nie sanuje bezprawności klauzuli spreadowej odwołanie się do art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 69 ust. 4a ustawy Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym id dnia 26 sierpnia 2011 r. Wejście w życie tych przepisów nie wyłącza możliwości powoływania się na abuzywność klauzul związanych z niejasnym i jednostronnym sposobem określania kursu waluty, po jakim ma być dokonywana spłata, zawartych w umowach kredytowych, które podpisane i realizowane były jeszcze przed wejściem w życie tej nowelizacji (tak wyrok SN z 4.04.2019 r., III CSK 159/17, LEX nr 2642144).

Z zeznań powodów, które Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne – a Sąd Apelacyjny ocenę tą podtrzymał – wynika, że nie mieli oni rzeczywistego wpływu na treść aneksu. Aneks został im przedłożony w postaci gotowego projektu. Powodowie, których status konsumentów był w niniejszej sprawie bezsporny, nie wiedzieli czy istnieje możliwość negocjacji postanowień aneksu. Odgórne ustalenie warunków umowy przez tak duży i zorganizowany podmiot jak bank, bez możliwości jakichkolwiek ingerencji w ich treść w drodze indywidualnych uzgodnień jest powszechne w obrocie. Zgodne z wskazaniami doświadczenia życiowego było przyjęcie, że taka sytuacja miała też miejsce w niniejszej sprawie. Pozwany nie udźwignął ciężaru kontrdowodu, spoczywającego na nim zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. Nadto, powodowie nie zostali należycie poinformowani o związanym z zaciągnięciem kredytu w CHF ryzyku zmiany kursu tej waluty. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, by Bank przed zawarciem umowy rzetelnie uprzedził pozwanych o możliwych znacznych wahaniami kursu waluty przyjętej za podstawę przeliczenia świadczenia. Nie spełnia kryterium rzetelności poprzestanie na odebraniu pisemnego oświadczenia o tym, że kredytobiorca świadomy jest ryzyka kursowego. Zarzuty pkt II ppkt 5 i pkt III ppkt 2, 5 i 6 apelacji nie mogły więc doprowadzić do wzruszenia zapadłego w sprawie orzeczenia. Dodać trzeba, że dla kwalifikacji strony umowy

jako konsumenta decydujące jest jedynie to, czy czynność prawna jest związana bezpośrednio z prowadzoną przez jej stronę działalnością profesjonalną (gospodarczą lub zawodową). Jeśli taki związek nie zachodzi, to strona umowy z przedsiębiorcą korzysta ze szczególnej ochrony prawnej. Dla oceny abuzywności

wzorca nie mają znaczenia prawne osobiste przymioty osoby zawierającej umowę. Obowiązkiem sądu jest dokonywanie oceny zobiektywizowanej odwołującej się do wzorca konsumenta jako osoby rozsądnej, poinformowanej, o przeciętnej wiedzy i doświadczeniu życiowym (tak wyrok SA w Szczecinie z 19.11.2020 r., I ACa 265/20, LEX nr 3101665). Bezsukcesyjnie zatem pozwany wywodził w zarzucie z pkt III ppkt 4 apelacji, że powód ad casum posiadał wiedzę ekonomiczną. Okoliczność ta nie może zmieniać kryteriów oceny kwestionowanego postanowienia umownego.

Zarzuty z pkt II ppkt 3-4, 6-8, 11 i 14 apelacji zmierzały w istocie do podważenia konkluzji Sądu Okręgowego, zgodnie z którą konsekwencją abuzywnych postanowień aneksu było stwierdzenie jego nieważności w całości. Orzeczenie Sądu Okręgowego jest jednak prawidłowe i w tym zakresie. Art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. przewiduje wprawdzie, że jeżeli postanowienie umowy nie wiąże konsumenta jako niedozwolone, strony są związane umową w pozostałym zakresie, a art. 58 § 3 k.c. stanowi, że jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Jednakże w świetle art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Jak wynika z pkt 1 sentencji wyroku TSUE z dnia 3 października 2019 r., C-260/18 wydanego w sprawie Kamila i Justyny Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG, artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy. Jak wynika z uzasadnienia wyroku SN z 11.12.2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344, w razie stwierdzenia abuzywności klauzuli ryzyka walutowego Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznaje obecnie, że utrzymanie umowy "nie wydaje się możliwe z prawnego punktu widzenia", co dotyczy także klauzul przeliczeniowych przewidujących spread walutowy (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2019 r., w sprawie C-118/17, Zsuzsanna Dunai przeciwko ERSTE Bank Hungary Zrt., pkt 52 i z dnia 5 czerwca 2019 r., w sprawie C-38/17, GT przeciwko HS, pkt 43). W uzasadnieniu wcześniejszego wyroku z 27.11.2019 r., II CSK 483/18, LEX nr 2744159 Sąd

Najwyższy również wskazał że choć w dotychczasowym orzecznictwie tego Sądu dopuszczało się uzupełnianie niekompletnej umowy przepisami dyspozytywnymi lub stosowaniem analogii z art. 58 § 3 k.c., to obecnie dominuje zasługujący na podzielenie pogląd, że art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. wyłącza stosowanie art. 58 § 3 k.c. co uzasadnia stanowisko, że nieuczciwe postanowienia indeksacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego. Reasumując, Sąd Najwyższy podzielił stanowisko wyrażone w swoim wyroku z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 308/18 (nie publ.) co do dwóch możliwości rozstrzygnięcia: stwierdzenia nieważności umowy lub przyjęcia że umowa jest ważna, przy czym w miejsce bezskutecznych postanowień waloryzacyjnych nie wchodzi żadne dodatkowe postanowienie. Sąd Najwyższy odrzucił możliwość zastąpienia klauzul niedozwolonych innym mechanizmem waloryzacji. Co do wyboru pomiędzy dwoma dopuszczalnymi rozstrzygnięciami, Sąd powinien zobowiązać kredytobiorcę do zajęcia stanowiska, informując go o skutkach wydania każdego z rozstrzygnięć, a konsument winien oświadczyć, które rozwiązanie wybiera jako dla niego korzystniejsze (por. m.in. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 lutego 2013 r., C 472/11, Banif Plus Bank Zrt przeciwko Csabie Csipailowi, pkt 31, 35, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 27/17, OSNC 2019, Nr 1, poz. 2 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2017 r.,

II CSK 803/16, OSNC 2018, nr 7-8, poz. 79). W świetle powyższego to przede wszystkim od świadomego wyboru konsumenta zależy kierunek rozstrzygnięcia sprawy. Umowa zawierająca klauzulę abuzywną w kształcie objętym sporem w niniejszej sprawie powinna być uznana za nieważną w całości, chyba że konsument po uświadomieniu sobie skutków każdego z wariantów rozstrzygnięcia oświadczy wyraźnie, iż wyraża wolę utrzymania umowy w mocy. Brak takiego oświadczenia konsumenta nakazuje zastosować art. 58 § 1 k.c., tak jak w sprawie II CSK 483/18, gdzie Sąd Najwyższy uwzględnił zarzut naruszenia tego przepisu.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie pouczył powodów o skutkach stwierdzenia nieważności umowy bądź wyeliminowania z niej spornych postanowień, jednakże - w jej realiach - nie było to konieczne. Stronę powodową reprezentował profesjonalny pełnomocnik, który w obszernych pismach poruszał liczne aspekty problematyki kredytów denominowanych do CHF, w tym skutki uznania klauzul umownych za niedozwolone. Już na s. 75 pozwu (k. 77) powodowie wskazali, że umowa może zostać uznana za nieważną. Na s. 33-35 odpowiedzi na apelację (k. 476-477) wyjaśnili, dlaczego nieważność aneksu nie pociąga ze sobą negatywnych konsekwencji dla nich. Specyfika niniejszej sprawy (klasyczny kredyt w PLN, przekształcony w kredyt denominowany do CHF w drodze aneksu) sprawia, że stwierdzenie nieważności aneksu powoduje automatyczny powrót do pierwotnej regulacji umownej. Nie występuje tu problem, na jakich zasadach umowa nadal ma obowiązywać, tym bardziej że kredyt został już spłacony. W tym stanie rzeczy wniosek z pkt IV ppkt 5 apelacji okazał się bezzasadny.

Rację ma skarżący wskazując, że Sąd Okręgowy naruszył art. 235² § 2 k.p.c., nie wydając postanowienia o pominięciu dowodu z zeznań J. L., K. D. oraz E. S., naprowadzonych w odpowiedzi na pozew (k. 173-173v). Naruszenie to nie miało jednak wpływu na treść rozstrzygnięcia, bowiem samo pominięcie ww. dowodów było w świetle art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c. uzasadnione. Tym samym bezzasadny był zawarty w apelacji wniosek o przeprowadzenie tych dowodów przez sąd odwoławczy. Materiał dowodowy w postaci zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów oraz opinii biegłego należy uznać za wystarczający do ustalenia stanu faktycznego i wydania na jego podstawie wyroku. Również po uchyleniu art. 217 § 3 k.p.c. zachował aktualność pogląd SA w Białymstoku wyrażony w wyroku z 16.04.2018 r., I ACa 566/17, LEX nr 2572281, zgodnie z którym postępowanie dowodowe w sprawie cywilnej nie może zmierzać w dowolnym kierunku, wyznaczonym przez wnioski dowodowe stron. Sąd nie tylko może, ale wręcz powinien pominąć wnioski dowodowe, które zmierzają do wykazania okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia lub zmierzających do ustalenia okoliczności już dostatecznie wyjaśnionych, zgodnie ze stanowiskiem wnioskującej strony, w istocie bowiem takie dowody należy traktować, jako powołane tylko dla zwłoki i zbędne. Słusznie wskazał Sąd Okręgowy, a czemu pozwany w apelacji nie zaprzeczył, że zawnioskowani przez niego świadkowie nie uczestniczyli przy zawarciu aneksu z powodami i nie posiadali na ten temat jakiegokolwiek wiedzy. Okoliczności, na które świadkowie ci mieli zeznawać, dotyczyły miały kwestii ogólnych, związanych z funkcjonowaniem pozwanego (a także (...) Bank S.A.) w obszarze tzw. kredytów frankowych, co z punktu widzenia podstaw uznania przedmiotowego aneksu za nieważny, miało dla rozstrzygnięcia sprawy znaczenie indyferentne. Symptomatyczne jest przy tym, że skarżący w nadzwyczaj obszernej apelacji nie poświęcił choćby zdania próbie wyjaśnienia, w czym przejawiać się miała istotność tych zeznań dla rozstrzygnięcia sprawy przy przyjętej przez Sąd I instancji koncepcji wyrokowania. Nie dostrzegł również, że powołane w uzasadnieniu apelacji okoliczności, na które świadkowie ci mieliby zeznawać, nie pokrywają się w pełni z тезami dowodowymi, które w tym zakresie przedstawił w odpowiedzi na pozew.

Zarzut z pkt III ppkt 7 oraz wniosek z pkt IV ppkt 3 apelacji utraciły znaczenie w związku ze zmianą wyroku Sądu I instancji, wywołaną stwierdzeniem nieważności jedynie aneksu do umowy kredytu, a nie samej umowy. Skoro umowa w pierwotnym brzmieniu pozostała w mocy, to nie może być umowy o bezumownym korzystaniu z udostępnionego przez Bank kapitału przez powodów. Na marginesie, Bank występował w niniejszym procesie wyłącznie w roli pozwanego. Jeśli zatem zamierzał dochodzić od kredytobiorców zwrotu równowartości bezpodstawnego wzbogacenia wynikającego z bezumownego - jego zdaniem - korzystania z kapitału, to powinien był wytoczyć powództwo wzajemne. Niedopuszczalne jest wychodzenie z pozycji pozwanego z inicjatywą dowodową mającą na celu ustalenie wysokości świadczenia, do którego spełnienia

powodowie byliby zdaniem Banku zobowiązani w razie wydania żądanego przez nich rozstrzygnięcia.

Ekspertyza dr hab. I. W. – abstrahując od faktu że została przedłożona Sądowi w postaci kserokopii niepoświadczonej za zgodność z oryginałem przez uprawniony podmiot, a zatem w świetle art. 245 k.p.c. nie jest objęta domniemaniem pochodzenia treści w niej zawartej od podpisującej ją osoby – może stanowić wyraz jedynie prywatnych poglądów autora na temat analizowanych w niej kwestii prawnych. Nie stanowi opinii biegłego w rozumieniu art. 278 § 1 k..pc., którego zakres znaczeniowy nie obejmuje wiedzy dotyczącej treści obowiązującego prawa i reguł jego tłumaczenia. Ustalenie znajdującego zastosowanie w sprawie stanu prawnego i dokonanie jego wykładni jest rolą sądu (iura novit curia). W tym stanie rzeczy ekspertyzę należało potraktować, zgodnie zresztą z wnioskiem pkt IV ppkt 6 apelacji, jedynie jako uzupełnienie stanowiska strony pozwanej. Stanowiska tego Sąd odwoławczy – z przyczyn syntetycznie wyżej przedstawionych - nie podzielił.

Stwierdzenie nieważności umowy kredytu indeksowanego bądź denominowanego do franka szwajcarskiego powoduje konieczność rozstrzygnięcia, na jakich zasadach rozliczyć świadczenia stron spełnione na podstawie tej umowy. W orzecznictwie brak jest jednolitości co do szczegółowych zasad zastosowania przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Rozbieżności dotyczą tego, czy przyjąć należy teorię dwóch kondykcji, czy też teorię salda. Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska Sądu Okręgowego, który zaaprobował teorię dwóch kondykcji, odrzucając jednocześnie teorię salda. Taki pogląd należy obecnie uznać za dominujący w orzecznictwie. Teorię salda odrzucają zwłaszcza uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt III CZP 11/20, LEX nr 3120579 oraz z dnia 7 maja 2021 r., sygn. akt III CZP 6/21, LEX nr 3170921 – zasada prawna; por. Ł. Węgrzynowski, Zasady rozliczenia stron w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytu udzielonego w CHF (teoria salda i teoria dwóch kondykcji), linia orzecznicza opubl. LEX/el. 2020 nr 419806894. W sprawie III CZP 11/20 Sąd Najwyższy zauważył, że teorię salda sformułowano w doktrynie obcej, przede wszystkim niemieckiej, aby zaradzić sytuacji w której obowiązek zwrotu jednego ze świadczeń wzajemnych spełnionych w wykonaniu nieważnej umowy wygasł ze względu na dezaktualizację, czyli następcze odpadnięcie wzbogacenia, np. jego przypadkową utratę czy bezproduktywne zużycie. W doktrynie polskiej zwrócono jednak uwagę, że ponoszenie przez zubożonego ryzyka zużycia lub utraty przez wzbogaconego uzyskanej korzyści odpowiada zasadzie ogólnej, wyrażonej w art. 409 k.c., która istotne znaczenie przypisuje także temu, czy wyzbywając się korzyści lub zużywając ją wzbogacony powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Sąd Najwyższy wskazał tymczasem, że już z istoty kredytu wynika, iż korzystający z niego powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Uproszczeniu rozliczenia świadczeń z umów wzajemnych czy dwustronnie zobowiązujących, ochronie jednej ze stron niedosłej umowy przed niewypłacalnością drugiej czy

też ochronie przed wcześniejszym przedawnieniem roszczenia jednej z nich służą inne instytucje prawa cywilnego: prawo zatrzymania i potrącenie. Zarzuty te podniósł pozwany, jednak również i w tym zakresie należało podzielić argumentację Sądu Okręgowego. Zaciągnięty przez powodów kredyt (w kształcie pierwotnym, na powrót obowiązującym po stwierdzeniu nieważności aneksu) został spłacony w całości. Bank otrzymał już zatem należne mu świadczenie. Z drugiej strony, pozwany nie wykazał aby przysługiwały mu względem powodów jakiegokolwiek odrębne, dodatkowe roszczenia z tytułu korzyści na skutek korzystania z kapitału. Przepisy o świadczeniu nienależnym nie dają podstawy do formułowania takiego żądania.

Zasądzona kwota 156 547,58 zł stanowi około 80% żądanej przez powoda w pozwie kwoty 193 737,91 złotych. Zmieniając wyrok Sądu I instancji, Sąd odwoławczy na podstawie art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. orzekł zatem o stosunkowym rozdzieleniu kosztów w tej właśnie proporcji, w trybie art. 108 § 1 zdanie drugie k.p.c. pozostawiając szczegółowe wyliczenie tych kosztów referendarzowi sądowemu.

Z tych względów konieczne było wydanie wyroku reformatoryjnego, o treści jak w punkcie II sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Dalej idąca apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna, w oparciu o dyspozycję art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c., wedle zasady ich stosunkowego rozdzielenia stosownie do proporcji, w jakich każda ze stron – w stosunku do wartości przedmiotu zaskarżenia – utrzymała się w tym postępowaniu ze swoimi zasadniczymi wnioskami. Koszty powodów sprowadzały się do wynagrodzenia ich pełnomocnika w stawce minimalnej, wynoszącej 4.050 zł., stosownie do dyspozycji § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat

za czynności radców prawnych, z czego 80% to kwota 3.240 zł. Z kolei koszty pozwanego zamknęły się kwotą 13.737 zł., na którą złożyły się: opłata od apelacji w kwocie 9.687 zł., oraz wynagrodzenie pełnomocnika w tożsamej kwocie 4.050 zł. Pozwany może skutecznie domagać się 20% tych kosztów, tj. kwoty 2.747,40 zł. Po skompensowaniu tych wartości ostatecznemu zasądzeniu od pozwanego na rzecz powodów winna z tego tytułu podlegać kwota 493 zł. (po zaokrągleniu). Tymczasem, na skutek omyłki matematycznej, zasądzona została w punkcie III sentencji należność w kwocie 510 zł.

E. Buczkowska- Żuk A. Kowalewski D. Gamrat-Kubeczak